

N:o 185.

Af herr **K. E. von Geijer m. fl.**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa strafflagens bestämmelser angående förlust af medborgerligt förtroende samt till lag om ändrad lydelse af 58 och 122 §§ i strafflagen för krigsmakten.

Kungl. Maj:t har i proposition (n:o 4) föreslagit lag till ändring af vissa strafflagens bestämmelser angående förlust af medborgerligt förtroende samt till lag angående ändrad lydelse af 58 och 122 §§ i strafflagen för krigsmakten.

Propositionen är grundad å en Riksdagens skrifvelse den 13 maj 1896, hvori anföres:

»Frågan om ändrade bestämmelser angående förlust af medborgerligt förtroende har vid innevarande riksdag upptagits uti tvenne särskilda, af enskilda motionärer afgifna framställningar. Riksdagen är härutinnan af den åsikt, att nämnda straffpåföljd kan verka förhindrande för brottslingen, som uttjänt sitt straff, i hans lofvärda sträfvan att ärligt förvärfva sitt uppehälle. Det torde ej kunna bestridas, att straffpåföljden sålunda kan blifva den kännbaraste delen af straffet, liksom att densamma mången gång omöjliggör den brottsliges förbättring. Under sådana förhållanden är det, enligt Riksdagens tanke, af stor vikt att så reglera användningen af ifrågavarande påföljd, att densamma ådömes endast i de fall, då omtanke om samhällets säkerhet det oundgängligen kräfver. Nu gällande bestämmelser synas Riksdagen i detta afseende alltför stränga mot de för brott straffade. Särskildt hvad beträffar tjufnadsbrotten äro stadgandena så affattade, att medborgerligt förtroendes förlust utom i undantagsfall ådömes vid dessa

brott. Det torde dock kunna påstås, att stöldbrottet icke i så hög grad, som vår lag synes antaga, ådagalägger hos brottslingen en så förhärdad karaktär, som kan berättiga samhället att å densamma sätta vanärens stämpel. Härutinnan, liksom vid flera andra brott, torde, utan fara för samhällets säkerhet, väsentliga lindringar kunna beredas de för brott dömda, och Riksdagen finner frågan vara af den vikt, att en utredning af hithörande förhållanden synes af verkligt behof påkallad. Riksdagen får med stöd häraf anhålla, att Eders Kungl. Maj:t ville taga i öfvervägande, i hvad mån, särskildt hvad angår tjufnadsbrotten, användande af straffpåföljden förlust af medborgerligt förtroende må kunna ytterligare begränsas, samt därefter till Riksdagen göra den framställning, hvartill utredningen kan gifva anledning.»

Enligt gällande lag är för vissa brott stadgadt, att ifrågavarande påföljd skall ådömas, dock endast därest brottet är belagdt med dödsstraff eller straffarbete, sålunda äfven om stadgadt minimum af straffarbete eller två månader ådömes.

Propositionen föreslår härutinnan en förändring, innefattad i stadgandet i förslagets 2 kap. 19 § 1 mom.: »ej må dylik påföljd ådömas, där ej brottet varder belagdt med dödsstraff eller med straffarbete minst i sex månader.»

Under den tid af snart nio år, som förflutit, sedan Riksdagens åberopade skrifvelse afgafs, hafva de synpunkter, som föranledt densamma, blifvit än mera belysta, och har den meningen alltmera rotfäst sig, att nu gällande bestämmelser i detta afseende försvåra, ja, rent af omöjliggöra den straffade brottslingens återupprättande. Vid detta förhållande torde en *grundlig* förändring af hithörande lagstadganden vara nödvändig. Någon sådan förmena vi, att Kungl. Maj:ts proposition ej innehåller.

Vid en granskning af den verkan, den af Kungl. Maj:t föreslagna lagförändringen skulle hafva, framgår, att den inskränkning i användandet af straffpåföljden, som åsyftats, skulle föreligga egentligen endast vid tjufnadsbrott. Låt vara, att Riksdagens skrifvelse särskildt nämner dessa brott; den framhåller dock äfven, att jämväl vid andra brott utan fara för samhällets säkerhet väsentliga lindringar i förevarande afseende torde kunna beredas de för brott dömda. Denna synpunkt synes oss ej vara tillräckligt tillgodosedt af Kungl. Maj:ts förslag; vi skulle vilja föreslå, att steget toges betydligt längre ut.

I propositionen häfdas den, enligt vår mening, fullt riktiga synpunkten, att om man kan binda påföljdens inträdande vid viss straffart,

kan man också utan fara binda den vid ett visst högre straffmått af denna straffart. Nu har, som sagts, propositionen satt detta straffmått vid sex månaders straffarbete. Vi för vår del vilja föreslå, att lagen måtte affattas så, att påföljden må inträda först vid ett straffmått af straffarbete i minst två år.

Därest det af oss nu gjorda förslag bifalles, blifver visserligen följden, att mest alla brott, som omförmälas i 22 kap. strafflagen, eller bedrägeri- och osedlighetsbrotten, för hvilka i regeln ej stadgats högre straff än straffarbete i två år, skulle undandragas påföljden och denna tillämpas endast å de jämförelsevis sällsynta fall, då omständigheterna kunna anses kvalificerande. Emellertid hade, såsom framgår af propositionen, 1890 års lagutskott föreslagit, att första resan stöld, sålunda den enkla, af lagen icke kvalificerade stölden, skulle undandragas påföljden och denna inträda först vid iteration samt i de svårare fall, som omförmälas i 4 och 5 §§ af 20 kap. Detta förslag, som godkändes af Första Kammaren med stor röstpluralitet, såg sålunda ingen fara i att den okvalificerade stölden ginge fri från straffpåföljden, och hvad sålunda häfdats, torde äga tillämpning å de närbesläktade bedrägeribrotten.

Vidare må här anmärkas, att jämväl vid en del andra brott straffpåföljden skulle inträda först vid de ytterst sällan förekommande fall, att stadgadt straffmaximum ådömdes. Är detta i och för sig en brist vid vårt förslag, kan sägas, att samma brist vidlåder jämväl propositionen.

På grund af hvad vi sålunda anfört, hemställa vi,

att Riksdagen måtte i anledning af Kungl. Maj:ts proposition n:o 4 antaga

1:o) följande

Förslag

till

Lag

om ändring af vissa strafflagens bestämmelser angående förlust af medborgerligt förtroende.

Häri genom förordnas, att 2 kap. 19 §, 3 kap. 13 §, 8 kap. 30 §, 12 kap. 21 §, 14 kap. 46 §, 16 kap. 16 §, 19 kap. 22 §, 20 kap. 14 §, 21 kap. 10 §, 22 kap. 22 § samt 23 kap. skola erhålla följande ändrade lydelse:

2 kap.

19 §.

Vissa i lagen bestämda brott kunna medföra den påföljd, att den dömd förklaras hafva förverkat medborgerligt förtroende. Ej må dylik påföljd ådömas, där ej brottet varder belagdt med dödsstraff eller med straffarbete i minst två år.

Förlust af medborgerligt förtroende ådömes för alltid, där den dömd gjort sig skyldig till dödsstraff eller straffarbete på lifstid eller brottet är sådant, som i 13 kap. 1 eller 2 § sägs, men i annat fall intill dess viss tid, minst ett och högst tio år, förflutit från det han efter utståndet straff blifvit frigifven.

Den, som till förlust af medborgerligt förtroende dömd är, hafve förverkat ämbete, tjänst eller annan allmän befattning, som af honom innehafves; vare ock, så länge han är medborgerligt förtroende förlustig, utestängd från alla sådana rättigheter och förmåner, för hvilkas tillgodonjutande god frejd erfordras.

3 kap.

13 §.

Har någon efter 4, 7 eller 8 § gjort sig skyldig till straffarbete i minst två år för delaktighet i brott, hvarå förlust af medborgerligt förtroende för alltid efter lag följa kan, varde då ock dömd medborgerligt förtroende förlustig, efter ty i 2 kap. 19 § sägs.

8 kap.

30 §.

Den, som till straff efter 1, 4, 5, 6, 9, 11, 13, 15, 16, 18 eller 20 § sig skyldig gjort, varde ock dömd medborgerligt förtroende förlustig. Lag samma vare, om någon efter 2, 3, 7, 8 eller 10 § är förfallen till straffarbete i minst två år.

12 kap.

21 §.

Den, som till straff efter 1 eller 14 § fälles, varde ock dömd medborgerligt förtroende förlustig. Lag samma vare, om någon efter 2, 4, 7, 11, 12, 13, 16 eller 18 § pröfvas skyldig till straffarbete i minst två år.

14 kap.

46 §.

Den, som gjort sig förfallen till straff efter 1 eller 2 §, 18 kap. 1 mom., 19 eller 40 §, skall ock dömas medborgerligt förtroende förlustig. Lag samma vare, om någon efter 18 § 2 mom., 27 eller 28 § pröfvas skyldig till straffarbete i minst två år.

16 kap.

16 §.

Den, som efter 3 § gjort sig förfallen till dödsstraff eller till straffarbete i minst två år, skall ock dömas medborgerligt förtroende förlustig. Lag samma vare, om någon efter 1, 2 eller 7 § gjort sig förfallen till straffarbete i minst två år.

19 kap.

22 §.

Den, som gjort sig förfallen till straff efter 1, 2, 7 eller 10 §, 17 § 1 mom. eller 18 §, skall ock dömas medborgerligt förtroende förlustig. Lag samma vare, om någon efter 3, 4, 6 eller 8 § gjort sig skyldig till dödsstraff eller till straffarbete i minst två år eller efter 5 eller 9 § till straffarbete i minst två år.

20 kap.

14 §.

Den, som för brott, hvarom i detta kap. förmäles, gjort sig skyldig till straffarbete i minst två år, skall ock dömas medborgerligt förtroende förlustig.

21 kap.

10 §.

Den, som gjort sig förfallen till straff efter 2, 3, 6, 7 eller 8 §, skall ock dömas medborgerligt förtroende förlustig. Lag samma vare, om någon efter 1, 4, 5 eller 9 § gjort sig förfallen till straffarbete i minst två år.

22 kap.

22 §.

Den, som för brott, hvarom i detta kap. förmäles, gjort sig förfallen till straffarbete i minst två år, skall ock dömas medborgerligt förtroende förlustig.

23 kap.

1 §.

Finnes gäldenär, som kommit i konkurstillstånd, hafva öfvat bedrägeri mot sina borgenärer i något af dessa fall:

1. att han under länadt namn köpt egendom och den bland tillgångarne ej uppgifvit, eller under falskt sken af köp, gåfva eller annat aftal egendom från konkursboet undandragit, eller annorledes svikligen förskingrat, undandolt eller ur vägen skaffat något af sina tillgångar; eller

2. att han i hemligt förstånd med någon föregifven borgenär uppgifvit eller vidgått falsk skuld, eller

3. att han, där han idkat handel eller annan rörelse, hvaröfver bok hållas bör, fört falska böcker,

eller sina böcker svikligen förändrat eller uppsåtligen förstört, undanstuckit eller oläsliga gjort;

en sådan gäldenär skall dömas till straffarbete från och med två till och med sex år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må tiden för straffarbetet till sex månader nedsättas.

2 §.

Har gäldenär oredlighet mot sina borgenärer brukat ity

1. att han, sedan han själf sökt att få sin egendom afträda, eller, där konkursen tvungen är, sedan borgenärs ansökning därom honom kunnig blef, något af egendomen, borgenärerna till förfång, dock utan sviklig afsikt att bereda sig fördel, sålt, uppsåtligen förstört eller annorledes förskingrat, eller

2. att han, med kännedom om sitt obestånd eller sin oförmåga att rätt för sig göra, genom gåfva eller annan åtgärd, som till sin följd därmed lika är, afhändt sig egendom af sådant värde, att borgenärerna däraf märklig skada haft eller få kunnat,

dömes till straffarbete i högst två år eller fängelse.

3 §.

Pröfvas gäldenär hafva visat uppenbar vårdslöshet emot sina borgenärer därigenom

1. att han till sitt hushåll eller sina personliga utgifter användt, eller på spel eller andra därmed jämförliga företag, där utgången berott af ren tillfällighet, eller genom vingleri i växelrörelse eller lättsinligt ingångna ansvarsförbindelser förlorat belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar;

2. att han inom de sista trettio dagarne förrän han sin egendom afträdde eller borgenärs ansökning därom honom kungjord blef, indragit penningar,

borgat varor eller sålt egendom och ej kan nöjaktig reda därför visa,

3. att han, där han idkat handel eller annan rörelse, hvaröfver bok hållas bör, sådan bokföring icke ordentligen fullgjort;

4. att han, sedan han på sådant obestånd kommit, att han inse bort, det han ej kunde rätt för sig göra, genom försäljning af egendom till uppenbart underpris eller på annat sådant sätt beredt sig penningtillgång, eller gynnat någon borgenär, till de öfriges förfång, med betalning, pant eller annan säkerhet för fordran, som ej förfallen varit eller hvarför viss förfallotid ej varit utsatt och kraf ej heller hos gäldenären skett, eller, i uppenbar afsikt att fördröja konkursens utbrott, sin rörelse fortsatt och därunder penningar eller varor upplånat;

straffes med fängelse.

4 §.

Har aktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag eller registrerad förening för ekonomisk verksamhet kommit i konkurstillstånd, och finnes styrelseledamot eller annan, som är satt att leda bolagets eller föreningens angelägenheter, hafva mot borgenärerna sig förbrutit, som här ofvan sägs; då skall han straffas, som vore han gäldenär i konkursen.

5 §.

Har gäldenär rymt för skuld och ej kommit åter inom sex månader från det han rymde; vare lag som i 2 § sagdt är.

6 §.

Styrker inför rätten den, som gjort sig skyldig till ansvar efter 2, 3 eller 5 §, att borgenärerna i konkursen blifvit till fullo förnöjda; varde från allt ansvar fri förklarad.

7 §.

Brott, som i 2 § omförmäles, ehvad det begåtts af gäldenär eller, efter ty i 4 § sägs, af annan, så ock brott, hvarom i 5 § förmäles, må ej åtalas af allmän åklagare, där ej brottet af målsegande till sådant åtal angifves. Brott, som i 3 § sägs, må ej af annan än målsegande åtalas.

8 §.

Den, som för brott, hvarom i detta kap. förmäles, gjort sig skyldig till straffarbete i minst två år, skall ock dömas medborgerligt förtroende förlustig; samt

2:o)

Förslag
till
Lag

om ändrad lydelse af 58 och 122 §§ i strafflagen
för krigsmakten.

Härigenom förordnas, att 58 och 122 §§ i strafflagen för krigsmakten skola erhålla följande ändrade lydelse.

58 §.

Den, som gjort sig skyldig till straff efter 42, 43 eller 44 §, varde ock dömd medborgerligt förtroende förlustig.

Lag samma vare, om någon efter 41 § gjort sig förfallen till dödsstraff eller till straffarbete i minst två år, så ock om någon är förfallen till straff för brott, som i 49 § omförmäles, där brottet skett i förräddlig afsikt.

122 §.

Den, som gjort sig förfallen till straff efter 108, 117, 118 eller 119 §, skall ock dömas medborgerligt

förtroende förlustig. Lag samma vare, om någon efter 113, 114 eller 116 § gjort sig förfallen till straffarbete i minst två år.

Stockholm den 4 februari 1905.

K. v. Geijer.

Jakob Pettersson.

L. Gust. Broomé.

Sixten Neiglick.

G. Kronlund.
